

pavel.tuleja@fvp.slu.cz

Ústav veřejné správy a sociální politiky

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

Národní
plán
obnovy

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Název projektu	NPO SU – Transformace formy a způsobu vzdělávání na Slezské univerzitě v Opavě
Registrační číslo projektu	NPO_SU_MSMT-16611/2022

SLEZSKÁ
UNIVERZITA

FAKULTA VEŘEJNÝCH
POLITIK V OPAVĚ

TEORETICKÉ PŘÍSTUPY K REGIONÁLNÍM PRACOVNÍM TRHŮM

TEORIE PRACOVNÍHO TRHU

CÍL TEMATICKÉHO CELKU

Název projektu	NPO SU – Transformace formy a způsobu vzdělávání na Slezské univerzitě v Opavě
Registrační číslo projektu	NPO_SU_MSMT-16611/2022

- poskytnout komplexní přehled teoretických přístupů k problematice regionálních pracovních trhů,
- analyzovat faktory ovlivňující profesní a územní mobilitu pracovní síly,
- představit metody klasifikace regionů na základě různých socioekonomických ukazatelů.

KLÍČOVÁ SLOVA

Název projektu	NPO SU – Transformace formy a způsobu vzdělávání na Slezské univerzitě v Opavě
Registrační číslo projektu	NPO_SU_MSMT-16611/2022

- dynamická klasifikace míra,
- nezaměstnanosti a mezd,
- klasifikace dle struktury zaměstnanosti pro jedno období,
- klasifikace regionů,
- klasifikační systém vývoje míry nezaměstnanosti,
- region,
- regionální trh práce,
- statická klasifikace míry nezaměstnanosti a mezd,
- Z-skóre.

DEFINICE POJMŮ

Název projektu	NPO SU – Transformace formy a způsobu vzdělávání na Slezské univerzitě v Opavě
Registrační číslo projektu	NPO_SU_MSMT-16611/2022

- **regionální trh práce:** územní celek vyznačující se svou homogenitou či silnými vzájemnými prostorovými vazbami, v němž se střetává poptávka po práci ze strany potenciálních zaměstnavatelů s nabídkou práce, již představují jednotlivci ucházející se o zaměstnání, přičemž předmětem koupě a prodeje nejsou jednotlivé osoby, ale jejich pracovní síla,
- **geografická segmentace trhu práce:** omezená prostorová mobilita pracovní síly, vedoucí k omezení trhu práce na určitou oblast nebo region,
- **region:** územní celek, který se vyznačuje silnými vzájemnými prostorovými vazbami, popř. svou homogenitou,
- region členíme na region administrativní a region přirozený,
- **regionální rozdíly:** popisovány pomocí statických a dynamických deskriptorů.

CHARAKTERISTIKA SUBJEKTŮ A VZTAHŮ NA REGIONÁLNÍM TRHU PRÁCE

Název projektu	NPO SU – Transformace formy a způsobu vzdělávání na Slezské univerzitě v Opavě
Registrační číslo projektu	NPO_SU_MSMT-16611/2022

- **charakteristiky:** setkáváme se stejnými subjekty, s nimiž se setkáváme i na agregátním trhu a totéž de facto platí i o vztazích mezi těmito subjekty,
- důležitou roli hrají uspokojená a neuspokojená poptávka po práci a také uspokojená a neuspokojená nabídka práce.

VYMEZENÍ PROFESNÍ A ÚZEMNÍ MOBILITY NA TRHU PRÁCE

Název projektu	NPO SU – Transformace formy a způsobu vzdělávání na Slezské univerzitě v Opavě
Registrační číslo projektu	NPO_SU_MSMT-16611/2022

- nerovnováha na regionálním trhu práce vede poměrně často ke **strukturální nezaměstnanosti**,
- **vláda**: snaha o zpružnění trhu práce → podpora územní mobility.

FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ PROFESNÍ A ÚZEMNÍ MOBILITU NA TRHU PRÁCE ZE STRANY POPTÁVKY PO PRÁCI

Název projektu	NPO SU – Transformace formy a způsobu vzdělávání na Slezské univerzitě v Opavě
Registrační číslo projektu	NPO_SU_MSMT-16611/2022

- **faktory ovlivňující mobilitu:**
  - úroveň a vývoj poptávky po koncových výrobcích a službách,
  - orientace ekonomiky,
  - vývoj nabídky substituovatelných výrobních faktorů,
  - působení státu na výši mzdových nákladů,
- faktory působí na poptávku ve vzájemné kombinaci.

FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ PROFESNÍ A ÚZEMNÍ MOBILITU NA TRHU PRÁCE ZE STRANY NABÍDKY PRÁCE

Název projektu	NPO SU – Transformace formy a způsobu vzdělávání na Slezské univerzitě v Opavě
Registrační číslo projektu	NPO_SU_MSMT-16611/2022

- **faktory zahrnují:**
  - působení individuální nabídky práce,
  - působení procesu hledání práce u nezaměstnaných,
  - příslušnost uchazečů o zaměstnání do problémové skupiny,
  - dopravní dostupnost zaměstnavatelů,
  - cena dopravy do zaměstnání,
  - vytvoření trhu s byty,
  - velikost a výše příjmů rodiny
  - a struktura oborů školské soustavy na všech stupních.

MODELOVÁNÍ NABÍDKY A POPTÁVKY NA REGIONÁLNÍM TRHU PRÁCE

Název projektu	NPO SU – Transformace formy a způsobu vzdělávání na Slezské univerzitě v Opavě
Registrační číslo projektu	NPO_SU_MSMT-16611/2022

- **80. léta 20. století:** mzdová rigidita,
- **teorie mzdové nepružnosti:**
  - proud, který analyzuje především faktory vznikající při vzájemné interakci firem a jejich zaměstnanců,
  - proud, zaměřeny na zabezpečení hospodářské politiky a na dopady této politiky na mzdovou pružnost.

METODY KLASIFIKACE REGIONŮ

Název projektu	NPO SU – Transformace formy a způsobu vzdělávání na Slezské univerzitě v Opavě
Registrační číslo projektu	NPO_SU_MSMT-16611/2022

- **klasifikace regionů:** rozdělení regiony do skupin, a to na základě vysokého stupněm uniformity regionálních trhů práce,
- postup při klasifikaci regionů:
  - zvolí se vhodné deskriptory, případně se nastaví jejich váhy,
  - relativizují se absolutní hodnoty,
  - standardizují se deskriptory,
  - zvolí se míra podobnosti či naopak odlišnosti a vypočte se vstupní matice
  - a vybere se klasifikační metoda.

STANDARDIZACE REGIONÁLNÍCH DESKRIPTORŮ

Název projektu	NPO SU – Transformace formy a způsobu vzdělávání na Slezské univerzitě v Opavě
Registrační číslo projektu	NPO_SU_MSMT-16611/2022

- **Z-skóre:** parametr určující počet standardních odchylek, o něž je hodnota měřeného ukazatele vyšší, popř. nižší než jeho průměrná hodnota,
- **nevýhoda:** při výpočtu průměru mají všechny regiony stejnou váhu, což může vést k podhodnocení některých regionů.

METODY KLASIFIKACE

Název projektu	NPO SU – Transformace formy a způsobu vzdělávání na Slezské univerzitě v Opavě
Registrační číslo projektu	NPO_SU_MSMT-16611/2022

- **metody použité při klasifikaci regionů:**
  - K-means metoda shlukování,
  - metoda hierarchického shlukování,
  - Q-faktorová analýza,
  - mnohorozměrné shlukování
  - či fuzzy shlukování.

MÍRY NEPODOBNOTI A PODOBNOSTI

Název projektu	NPO SU – Transformace formy a způsobu vzdělávání na Slezské univerzitě v Opavě
Registrační číslo projektu	NPO_SU_MSMT-16611/2022

- pro stanovení regionální rozdílů se využívá:
  - Euklidovská vzdálenost,
  - Manhattanská vzdálenost,
  - Pearsonův koeficient korelace.

KLASIFIKAČNÍ SYSTÉMY V ČASE

Název projektu	NPO SU – Transformace formy a způsobu vzdělávání na Slezské univerzitě v Opavě
Registrační číslo projektu	NPO_SU_MSMT-16611/2022

- **předpoklad:** jednotlivé regiony klasifikujeme na základě jejich vývoj v průběhu celého námi sledovaného období,
- **členění:**
  - průřezové klasifikační systémy pro více období (statické x dynamické),
  - klasifikace vývoje regionů (absolutní forma x relativní forma).

KLASIFIKACE DLE STRUKTURY ZAMĚSTNANOSTI PRO JEDNO OBDOBÍ

Název projektu	NPO SU – Transformace formy a způsobu vzdělávání na Slezské univerzitě v Opavě
Registrační číslo projektu	NPO_SU_MSMT-1661/2022

- **klasifikace dle struktury zaměstnanosti pro jedno období:** kategorizace regionů zaměřená na jejich rozdělení podle struktury zaměstnanosti v různých odvětvích,
- metoda K-means shlukování.

STATICKÁ KLASIFIKACE MÍRY NEZAMĚSTNANOSTI A MEZD

Název projektu	NPO SU – Transformace formy a způsobu vzdělávání na Slezské univerzitě v Opavě
Registrační číslo projektu	NPO_SU_MSMT-16611/2022

- **statická klasifikace míry nezaměstnanosti a mezd:** kategorizace regionů zaměřená na jejich rozdělení podle ročního průměru míry nezaměstnanosti a výše mezd.
- identifikuje regiony s různými úrovněmi ekonomické aktivity a problémy na trhu práce,
- vhodná pro analýzu regionů v jednom časovém období.

DYNAMICKÁ KLASIFIKACE MÍRY NEZAMĚSTNANOSTI A MEZD

Název projektu	NPO SU – Transformace formy a způsobu vzdělávání na Slezské univerzitě v Opavě
Registrační číslo projektu	NPO_SU_MSMT-16611/2022

- **dynamická klasifikace míry nezaměstnanosti a mezd:** kategorizace regionů zaměřená na rozdělení regionů podle různých typů vývoje těchto regionů v průběhu času,
- umožňuje identifikovat vývojové trendy, s jejichž pomocí jsme schopni odhalit ekonomické problémy či úspěchy, jichž bylo v jednotlivých regionech dosaženo.

KLASIFIKAČNÍ SYSTÉM VÝVOJE MÍRY NEZAMĚSTNANOSTI - ABSOLUTNÍ ROZDÍLY

Název projektu	NPO SU – Transformace formy a způsobu vzdělávání na Slezské univerzitě v Opavě
Registrační číslo projektu	NPO_SU_MSMT-16611/2022

- **Klasifikační systém vývoje míry nezaměstnanosti - absolutní rozdíly:** kategorizace regionů založená na měření absolutních rozdílů v míře nezaměstnanosti mezi regiony.
- může odhalit regiony s největší problémy s nezaměstnaností a popsat vývoj těchto problémů v průběhu času.
- identifikuje regiony, které v dané ekonomice vyžadují největší podporu a intervence.

KLASIFIKAČNÍ SYSTÉM VÝVOJE MÍRY NEZAMĚSTNANOSTI - RELATIVNÍ ROZDÍLY

Název projektu	NPO SU – Transformace formy a způsobu vzdělávání na Slezské univerzitě v Opavě
Registrační číslo projektu	NPO_SU_MSMT-16611/2022

- **Klasifikační systém vývoje míry nezaměstnanosti - relativní rozdíly:** kategorizace regionů založená na měření relativních rozdílů v míře nezaměstnanosti mezi regiony pomocí Pearsonova korelačního koeficientu.
- může vést k nalezení regionů s podobnými vzorci ve vývoji nezaměstnanosti,
- definuje regiony, které se vyznačují podobnými ekonomickými podmínkami a problémy.

SHRNUTÍ TEMATICKÉHO CELKU

Název projektu	NPO SU – Transformace formy a způsobu vzdělávání na Slezské univerzitě v Opavě
Registrační číslo projektu	NPO_SU_MSMT-16611/2022

- zabývá teoretickými přístupy k regionálním pracovním trhům, včetně definice pojmů a charakteristik subjektů a vztahů na regionálním trhu práce.
- analyzuje faktory ovlivňující profesní a územní mobilitu pracovní síly,
- představuje metody klasifikace regionů a diskutovány klasifikační systémy, které jsou pro kategorizace regionů z pohledu trhu práce běžně používány.

SEZNAM UVEDENÝCH POJMŮ

Název projektu	NPO SU – Transformace formy a způsobu vzdělávání na Slezské univerzitě v Opavě
Registrační číslo projektu	NPO_SU_MSMT-16611/2022

- administrativní region,
- dynamická klasifikace míra nezaměstnanosti a mezd,
- Euklidovská vzdálenost,
- fuzzy shlukování,
- geografická segmentace,
- klasifikace dle struktury zaměstnanosti pro jedno období,
- klasifikace regionů,
- klasifikace vývoje regionů,
- klasifikační systém vývoje míry nezaměstnanosti,
- K-means metodu shlukování,
- Manhattanská vzdálenost,
- metoda hierarchického shlukování,
- mnohorozměrné shlukování,

- mzdová rigidita,
- Pearsonův koeficient korelace,
- průřezové klasifikační systémy pro více období,
- přirozený region,
- Q-faktorová analýza,
- region,
- regionální rozdíly,
- regionální trh práce,
- statická klasifikace míry nezaměstnanosti a mezd,
- strukturální nezaměstnanost,
- teorie mzdové nepružnosti,
- Z-skóre.

SEZNAM KONTROLNÍCH OTÁZEK

Název projektu	NPO SU – Transformace formy a způsobu vzdělávání na Slezské univerzitě v Opavě
Registrační číslo projektu	NPO_SU_MSMT-16611/2022

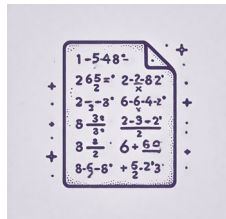
- Jaké jsou hlavní faktory ovlivňující profesní a územní mobilitu pracovní síly?
- Jaké metody klasifikace regionů jsou v rámci jejich analýzy používány?
- Jaký je rozdíl mezi absolutními a relativními rozdíly v klasifikačních systémech vývoje míry nezaměstnanosti?

Název projektu	NPO SU – Transformace formy a způsobu vzdělávání na Slezské univerzitě v Opavě
Registrační číslo projektu	NPO_SU_MSMT-16611/2022

Příklad 1

- **Příklad:** Analyzujte vliv geografické segmentace na regionální trh práce.
- **Řešení:** Geografická segmentace trhu práce je způsobena omezenou prostorovou mobilitou pracovní síly, což vede k omezení trhu práce na určitou oblast nebo region. Tento jev je ovlivněn faktory jako dopravní náklady, ztráta času při dopravě a psychosociální překážky.

Příklad 2

- **Příklad:** Vysvětlete, jaké faktory ovlivňují profesní mobilitu na trhu práce ze strany poptávky po práci.
- **Řešení:** Faktory ovlivňující profesní mobilitu na trhu práce ze strany poptávky po práci zahrnují úroveň a vývoj poptávky po koncových výrobcích a službách, orientaci ekonomiky, vývoj nabídky substituovatelných výrobních faktorů a působení státu na výši mzdových nákladů.

pavel.tuleja@fvp.slu.cz

Ústav veřejné správy a sociální politiky

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

Národní
plán
obnovy

MINISTERSTVO
VĚROUŠENÍ
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Název projektu	NPO SU – Transformace formy a způsobu vzdělávání na Slezské univerzitě v Opavě
Registrační číslo projektu	NPO_SU_MSMT-16611/2022

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**

FAKULTA VEŘEJNÝCH
POLITIK V OPAVĚ

DĚKUJI ZA POZORNOST.

TEORETICKÝ PŘÍSTUP K REGIONÁLNÍM PRACOVNÍM TRHŮM